

Blogikirjoitus: Käsitettä määrittelemässä – vuoropuhelua kentän toimijoiden kanssa

EILA KAUPPINEN & AINO TORMULAINEN • 29.3.2022

Liikkuva nuorisotyö -tutkimuksessa tuotamme tietoa liikkuvasta nuorisotyöstä moninaisissa toimintaympäristöissä ja kuuntelemme myös niin sanottuja heikkoja signaaleja. Samalla tarkoituksena on rakentaa liikkuvan työn toteuttajien yhteistä ymmärrystä liikkuvasta nuorisotyöstä. Tutkimuksen tavoitteena on myös määrittää liikkuvaa nuorisotyötä käsitteenä. Taustoitamme siksi hieman toimintaa.

Wauto-toiminnan idean taustalla on Walkers-bussi, joka on toiminut Aseman Lasten liikkuvana Walkers-kahvilana jo vuodesta 2006 alkaen. Kun Aseman Lasten Walkers on Wheels -hanke käynnistyi vuonna 2015 pilotoimalla Wauto-toimintaa ensimmäisellä autollaan, mietittiin kovasti tälle työlle nimeä. Alkuun puhuttiin

liikkuvasta nuorten kohtaamispaikasta. Toiset toimijat puhuivat jopa liikkuvasta nuorisotilasta, nuorisotilasta pyörien päällä. Usein eri toimijoiden ja jopa lehdistön oli helpompaa ymmärtää työtapaa sitä muuhun olemassa olevaan suhteuttaen. Yhtäältä kyseessä on myös seinätön nuorisotyö (vaikkakin seinät saadaan auton myötä), toisaalta tehdään motorisoitua, liikkuvaa työtä. ”Motorisoitua” on pidetty liian leikkisänä, toisinaan liian autoritäärisenä. Seinätön puolestaan ei terminä kuvaa itse ydintä, eli liikkumista. Alkuun kuitenkin pelättiin ”liikkuva”-sanan viittaavan liaksi liikuntaan. Erilaisia ”liikkuva kunta” tai ”liikkuva koulu” -projekteja on paljon nähty. (Tutkimusaineiston haastattelut.) Autoilla toteuttava eri paikkoihin nuorten luo menevä nuorisotyö on kuitenkin hiljalleen vakiintunut liikkuvan nuorisotyön käsitteen alle. Vaikkakin myös jaloilla liikutaan (jalkautuva nuorisotyö) ja toisaalta autolla parkkeerattuaan työntekijät usein jalkautuvat osana liikkuvaa työtä. Ei siis ole mikään ihan helppo tehtävä nimetä ja määrittää liikkuvaa nuorisotyötä käsitteenä.

Käsitteen määrittämisen keskiössä käytäntöjen ja niihin liittyvien reunaehtojen ymmärtäminen

Tutkimuksemme perustuu siihen, että pystymme kuvaamaan ja ymmärtämään liikkuvan nuorisotyön käytäntöjä. Mitä sitten käytännöillä tarkoitetaan? Käytännöt ovat moniulotteisia ja muodostuvat yhteisistä vakiintuneista toimintatavoista, yhteisöllisestä ja tarkoituksellisesta toiminnasta. Ne ovat vakaita, mutta muokkautuvat tilannekohtaisesti olosuhteiden ja ihmisten vaikutuksesta. (Kemmis 2009.) Käytäntöjen, myös nuorisotyön käytäntöjen, taustalla on käsitys siitä, minkälaista toimintaa sillä halutaan edistää ja mikä toiminta on hyvää (Kemmis & Edwards-Groves 2018). Nuorisotyön käytäntöihin vaikuttavat tekemisen tavat, käytettävissä olevat resurssit ja nuorisotyön erilaiset suhteet eri toimijoihin, mutta myös lainsäädäntö, tutkimukset ja erilaiset muut kuvaukset nuorisotyöstä (Kiilakoski 2020).

Koska haluamme tuottaa tarkoituksenmukaista tietoa ja ymmärtää liikkuvan nuorisotyön käytäntöjä, päädyimme hyödyntämään tutkimuksessamme käytäntöarkkitehtuurin näkökulmia. Käytäntöarkkitehtuuriteorian avulla on nimittäin mahdollista tarkastella käytäntöjen taustalla olevia ennakkoehtoja (Heikkinen ym. 2018) ja eri toimintatapojen suhdetta toisiinsa (Kemmis 2019). Tarkastelussa huomio kiinnittyy käytäntöjen rakennusosiin: sanomisiin eli vuorovaikutuksen ja ajattelun tapoihin, tekemisiin eli erilaisiin tekoihin ja suhteisiin eli ihmisten välisiin suhteisiin ja suhteisiin ympäröivään maailmaan (Mahon ym. 2017).

Kuten edellä jo totesimme, yksi tutkimuksen keskeisistä tavoitteista on liikkuvan nuorisotyön käsitteen määrittäminen. Jotta voimme siinä onnistua, oli tärkeää ottaa määrittelyyn mukaan meidän tutkijoiden rinnalle liikkuvaa työtä tekeviä nuorisotyöntekijöitä ja myös nuorisotyön muissa rooleissa työskenteleviä ammattilaisia. Tietoa on kerätty havainnoiden ja haastatellen. Tutkimuksen monipuoliseen osallistuvaan havainnointiin perustuvaan kenttäaineistoon kuuluvat myös liikkuvan nuorisotyön verkoston [1] tapaamiset, joissa pääsimme tutustumaan laajasti Suomessa toteutettavaan liikkuvaan työhön ja sitä tekeviin ihmisiin. Lisäksi tiedon tuottamiseen ovat osallistuneet yhteistyöverkostot, Humakin, opiskelijat ja tietysti myös nuoret.

Liikkuvan nuorisotyön käsitteen määrittäminen prosessina

Olemme toteuttaneet käsitteen määrittämisen dialogisesti, jolloin tiedon tuottaminen ja sen tulkitseminen toteutuvat prosessinomaisesti tutkijoiden ja tutkittavien välisenä vuorovaikutuksena (Vasenkari & Pekkala 2000). Tällaisessa prosessissa, joka perustuu käytäntöjen tutkimiseen dialogisesti, syntyy uusia oivalluksia ja luodaan käsitteistöä sekä usein omaksutaan uudenlaisia työtapoja (Kiilakoski 2011, 164). Yhdessä niin Aseman Lasten hanketyöntekijöiden kuin liikkuvan nuorisotyön verkoston kanssa on työstetty ja määritelty heidän arkityönsä käsitteistöä. Pitkin tutkimusprosessia tutkijoina olemme siis hahmottaneet, jäsentäneet ja tehneet alustavia tulkintoja kentän toimijoiden kanssa yhdessä. Tiedon käsitteellistäminen, ja etenkin käsitteen määrittelemineen, ei ole tutkijoiden sooloilua vaan päinvastoin dialogista yhteistyötä, jossa yhtäältä tuotetaan tietoa, toisaalta keskustellaan tulkinnoista ja samalla opitaan toisiltamme.

Prosessin eteni vaiheittain:

Liikkuva nuorisotyö käsitteen määrittelyn prosessi

Liikkuvan nuorisotyön verkosto ja nuorisotyön kenttä -->

Tutkijoiden itsenäinen työstenkentely -->

Käsitteen määrittely oli vuorovaikutuksellinen yhteisprosessi tutkijoiden ja kentän toimijoiden kesken.

Vaihe 1: Verkostossa yhteiset askeleet liikkuvan nuorisotyön määrittelyyn

Liikkuvan nuorisotyön verkosto kävi ohjattua keskustelua käsitteen määrittelystä Liikkuvan nuorisotyön kaksipäiväisessä webinaarissa toukokuussa 2021. Tällöin runsasta monien toimijoiden välillä käytyä keskustelua summattiin lopuksi muun muassa seuraavalla tavalla: "Päivän aikana on noussut esille nuorisotyön ja erityisesti liikkuvan nuorisotyön työmuodon auki kirjoittamisen tärkeys, niin työntekijöille, päättäjille kuin yleisesti kuntalaisille". Eri tavalla liikkuvaa nuorisotyötä tekevien keskusteluissa todettiin myös, että toimintamuodon "määritelmän tulee olla riittävän laaja sisällyttämään kaikki toimijat, mutta johonkin on vedettävä raja, jotta määritelmä on käyttökelpoinen". (sitaatit LNT-webinaari 2021.)

Vaihe 2: Erityispiirteitä etsimässä aineisto analysoiden

Kun toukokuussa verkostossa oli todettu, että "tässä on hyvä alku" ja kysytty "milloin ja miten jatketaan?" astui tutkimushankkeemme aktiivisemmin mukaan kuvaan. Kesäkuusta 2021 alkaen kerättiin liikkuvan nuorisotyön tutkimusaineistoa, joka koostui haastatteluista, erilaisista dokumenteista sekä verkoston seminaari- ja muusta keskusteluaineistosta. Aanalysoimalla näitä aineistoja pystyimme listaamaan liikkuvalla työllä tyypillisiä tai ominaisia piirteitä. Tähän alustavaan luokitteluun tunnistimme 18 asiaa, jotka luokiteltiin kuuden isomman teeman alle:

1. 1.kulkuväline,
2. toimintatapa ja liikkuminen,
3. nuoret: kohderyhmä,
4. kohtaaminen,
5. moniammatillisuus ja yhteistyö,
6. nuorisotyön laajempi näkyvyys.

Pyrimme löytämään liikkuvan nuorisotyön erityispiirteitä vertailemalla sitä muihin nuorisotyön muotoihin, etsien eroja ja yhtäläisyyksiä. Prosessin tässä vaiheessa marraskuun alussa esiteltiin tutkimusta sekä määrittelyä myös tutkijayhteisössä Nuorisotutkimuspäivillä työryhmässä: "Nuorisotyö ja nuoret liikkeellä – näkökulmia monikenttäisen nuorisotyön tutkimukseen".

Vaihe 3: Keskustelua ja yhteiskehittämistä

Marraskuun lopussa etänä kokoontunut liikkuvan työn verkosto pääsi jälleen osallistumaan käsitteen määrittelyyn. Esittelimme ja toimme keskusteluun kentän toimijoille koontimme yhtäläisyyksistä ja eronteoista sekä erityispiirteistä.

Tarkoituksena oli selvittää, miten sen hetkinen määrittelymme vastasi liikkuvaa nuorisotyötä tekevien käsityksiä. Ovatko liikkuvaan nuorisotyöhön yhdistämämme tyypilliset piirteet ylipäänsä ymmärrettäviä tai kuvaavia? Mikä mahdollisesti kuvaava asia puuttuu, ja toisaalta näihin suhteuttaen, mikä/mitkä asiat heidän tekemäänsä liikkuvaa työtä määrittävät? Millaista toimintaa eri puolilla kutsutaan liikkuvaksi? Mikä sille on tyypillistä? Keskustelua käytiin ensin pienryhmissä, jonka jälkeen tehtiin yhteispurkua. Tämä aineisto tallennettiin tutkimusaineistoksi määrittelyn seuraavaa vaihetta varten.

Vaihe 4: Ensimmäinen tiivistys – jälleen yhteiseen sekä laajempaan käsittelyyn

Verkoston työskentelyn jälkeen analysoimme tätä aineistoa suhteessa aiempaan. Tässä vaiheessa pystyimme jo jättämään määrittelystä pois vertailun muiden nuorisotyön muotojen välillä. Tosin erityisesti jalkautuva työ tunnistettiin yhä haasteellisimmaksi erottaa liikkuvasta työstä. Jo toukokuussa oli verkostossa todettu seuraavaa:

"Liikkuvan nuorisotyön sanoittaminen ja määrittäminen on hankalaa, vaikka asiasta on keskusteltu melko paljon. Näinkin pienessä ja tiiviissä porukassa on aika paljon myös toisistaan eroavia näkemyksiä, ja esimerkiksi liikkuvan ja jalkautuvan nuorisotyön määrittäminen ja erotteleminen toisistaan voi joissain tilanteissa olla melkein mahdoton tehtävä."

Niinpä päätimme vielä viedä käsitettä keskusteltavaksi sellaiseen työyhteisöön, jossa tehdään niin liikkuvaa kuin jalkautuvaakin nuorisotyötä eri ympäristöissä. Miten jalkautuvaa työtä pääasiassa tekevät näkevät oman työnsä suhteessa liikkuvaan erilaisena? Lisäksi pyysimme muutamia nuorisotyön asiantuntijoita ja tutkijoita kommentoimaan käsitelunonnosta ja pohtimaan nimenomaan sitä, miten liikkuvan määritelmä asettuu suhteessa muuhun nuorisotyöhön. Nämä keskustelut ja ajatusten vaihdot osittain vahvistivat käsitystämme, mutta toivat myös uusia näkökulmia, joita tulee huomioida käsitteen määritelmän viimeistelyssä.

Vielä maaliskuun loppupuolella 2022 palattiin dialogiin liikkuvan nuorisotyön verkoston toimijoiden kanssa. Verkostossa esiteltiin melkein valmis määritelmä ja vielä kerran osallistujien oli mahdollista kommentoida versiota.

Vaihe 5: Liikkuvan nuorisotyön käsitteen kuvaus

Kevään mittaan kirjoitamme tutkimushankkeen raporttia, jossa tarkastellaan liikkuvaa nuorisotyötä ilmiönä sekä sen käsitteen määrittelyä. Samaan aikaan viimeistellemme liikkuvan nuorisotyön käsitteen kuvauksen. Tutkimusraportti julkaistaan 24. elokuuta 2022.

Kiitos LNT-verkosto ja muut prosessiin osallistuneet

Liikkuvan nuorisotyön ("LNT") verkoston tapaamiset ovat olleet erittäin arvokkaita tutkijoille kentän ajankohtaisessa seuraamisessa ja ylipäänsä suomalaisen liikkuvan nuorisotyön kentän ymmärtämisessä. Kuukausittaiset etätapaamiset ovat mahdollistaneet tutkimushankkeelle toistuvan foorumin keskustella liikkuvasta nuorisotyöstä ja sen kuvauksesta. Verkosto on tarjonnut tutkijoille kentän äänen sekä liikkuvan nuorisotyön todellisten asiantuntijoiden, eli sitä tekevien työntekijöiden osallistumisen ikään kuin kanssatutkijoina heidän oman työnsä kuvaamiseen. Verkosto on myös ollut luotettava moniääninen tiedonlähde ja yhteisö, jossa reflektoida tulkintoja. Aina jonkin asian mietityttyä on voinut luottaa siihen, että tämänkin voi selvittää seuraavassa verkostotapaamisessa.

Kun maaliskuussa määritelmää käsiteltiin verkostossa viimeisen kerran, jaettiin myös kokemuksia siitä, miltä työskentely asian äärellä on tuntunut. Lisäksi kerättiin palautetta yhteisestä prosessista anonyymillä kyselyllä. Verkostossa toimivat liikkuvaa työtä tekevät työntekijät korostivat määritelmän yhdessä työstämisen tärkeyttä. Se, että samaa työtä tekevät voivat sitoutua samaan määritelmään ja kokevat sen omakseen, helpottaa vaikuttamistyössä. Liikkuvan nuorisotyön asema niissäkin kunnissa, joissa sitä on jo useamman vuoden ajan tehty, vaatii työntekijöiden mukaan aina uudelleen perustelua. Joudutaan "pitämään puolensa" ja selittämään kunnan eri toimijoille, mistä työtavassa on kyse. Määrittelytyöskentely valtakunnallisessa verkostossa nähtiin tärkeäksi ja mielekkääksi juuri siksi, että yhteisen määrittelyn myötä työn ymmärrettäväksi tekeminen toivottavasti helpottuu. Saadun palautteen perusteella määrittelytyöskentely ja sanoittaminen jäsensivät ja selkeyttivät myös nuorisotyöntekijöiden omia ajatuksia työstään.

Sydämelliset kiitoksemme liikkuvan nuorisotyön verkostoon osallistuneille. Asiantuntemuksenne on ollut arvokasta ja yhteinen työskentely antoisaa. Lämpimät kiitoksemme myös muille käsitteen määrittämiseen osallistuneille tahoille ja henkilöille. Ilman vuoropuhelua monien tahojen ja eri rooleissa työskentelevien kanssa käytäntöjen ymmärtäminen ja sitä kautta käsitteen määrittäminen ei olisi mahdollista.

LÄHTEET

Heikkinen, Hannu L. T. & Kiilakoski, Tomi & Huttunen, Rauno & Kaukko, Mervi & Kemmis, Stephen 2018. Koulutustutkimuksen arkkitehtuurit. *Kasvatus* 49 (5), 368–383.

Kemmis, Stephen 2009. Action research as a practice-based practice. *Educational Action Research*, 17:3, 463-474. Viitattu 17.3.2022. <https://doi.org/10.1080/09650790903093284>

Kemmis, Stephen 2019. *A Practice Sensibility. An Invitation to the Theory of Practice Architectures*. Singapore: Springer. Viitattu 17.3.2022. <https://doi.org/10.1007/978-981-32-9539-1>

Kemmis, Stephen & Edwards-Groves, Christine 2018. *Understanding Education. History, Politics and Practice*. Singapore: Springer.

Kiilakoski, Tomi 2011. Talotyön ja alueellisen nuorisotyön kehittäminen. Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi: *Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/ Nuorisotutkimusverkosto, 153–252.

Kiilakoski, Tomi 2020. Diversity of practice architectures: education and career paths for youth workers. Teoksessa Marti Taru & Ewa Krzaklewska & Tanya Basarab (toim.) *Youth Worker Education in Europe: Policies, structures, practices*. Youth Knowledge #26, Council of Europe and European Commission, 59–90.

Mahon, Kathleen & Kemmis, Stephen & Francisco, Susanne & Lloyd, Annemaree 2017. Introduction: Practice Theory and Theory of Practice Architectures. Teoksessa Kathleen Mahon & Susanne Francisco & Stephen Kemmis (toim.), *Exploring Education and Professional Practice*. Singapore: Springer, 1–30. Viitattu 17.3.2022. https://doi.org/10.1007/978-981-10-2219-7_1

Vasenkari, Maria & Pekkala, Armi 2000. Dialogic methodology. Teoksessa Lauri Honko (toim.) *Thick corpus, organic variation and textuality in oral tradition*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 243–254.

[1] Liikkuvan nuorisotyön verkosto kokoaa yhteen tätä työtä jollain tapaa nuorten parissa toteuttavia toimijoita. Aseman Lapset ry koordinoi liikkuvan nuorisotyön verkostoa, jossa jaetaan hyviä käytäntöjä ja kokemuksia. <https://www.facebook.com/liikkuvanuorisoty/>

Tämä blogikirjoitus on käsitelty hankkeen blogitoimikunnassa.